

Monika Kiel-Hinrichsen, Renate Kviske

Wackeln die Zähne – wackelt die Seele

Der Zahnwechsel. Ein Handbuch für Eltern und Erzieher

Verlag Urachhaus 2001

„Wackeln die Zähne – wackelt die Seele“ lautet sehr bezeichnend der Titel des Buches, und die Verfasser gehen von einem Zusammenspiel zwischen den physischen und den seelisch-geistigen Kräften des Kindes aus, das (immer) noch viel zu wenig bekannt ist. M. Kiel-Hinrichsen als Waldorfschullehrerin und R. Kviske als Zahnärztin möchten aus pädagogischer und medizinischer Sicht dazu beitragen, dass sich ein Verständnis dafür herabildet, was sich im Kind in dessen zweitem Lebensjahrsiebt verändert. Was steckt hinter dem Zahnwechsel, insbesondere dem Wechsel der Vorderzähne, wenn die Kinder anfangen labil zu werden?

Anhand von Beispielen beschreiben die Verfasser zunächst die Phänomene rund um den Zahnwechsel, auch um zu zeigen, wie verschieden die Kinder reagieren und welche XXXXunterschiede entstehen können. Das Kapitel I.2 beschreibt, was physisch beim Zahnwechsel geschieht und was das psychisch bedeutet. Abbildungen verdeutlichen diesen Prozess. Um auch Eltern, die nicht Anthroposophen sind, einen Einblick in die Entwicklung des Kindes von der Geburt bis zum Zahnwechsel zu geben, folgt in mehreren Kapiteln eine klare und für alle verständliche Beschreibung dieser Jahre. Hier gibt es ausgewählte Geschichten, Gedichte und schöne Fotografien. Über diese Beschreibungen kann man sich freuen und sie vor allem allen empfehlen, die aus anthroposophischer Sicht über die Entwicklung des Kindes aufklären wollen – hier geschieht es in vorbildlicher Weise.

Dann gehen die Verfasser auf Kieferform und Zahnstellung ein – d.h. auf den Einfluss der Lebensverhältnisse auf Kieferform und Zahnstellung. Natürlich kann man einen Menschen nicht einfach aufgrund seiner Kieferform und Zahnstellung beurteilen, aber diese können Aufschluss darüber geben, welchen Einflüssen der Betreffende ausgesetzt war oder immer noch ausgesetzt ist. Die Verfasser sind der Meinung, dass man diesen Einflüssen entgegenwirken kann, indem die *** ? harmonisiert werden. Auch hier wird das Ausgeführte durch Abbildungen und Fotografien unterstrichen. Und das Buch schließt selbstverständlich mit praktischen Hinweisen zu vielen Kapiteln: Wie können die Erziehungsaufgaben in Familie und Schule aussehen – hierzu gibt es eine Menge Ideen. Das letzte Wort gilt der Selbsterziehung des Erwachsenen. Hier ist wirklich ein Buch für das praktische Leben – ohne dass der geisteswissenschaftliche Aspekt aus den Augen verloren wird.

dänisch:

‘Er tænderne løse – så vakler sjælen’ lyder meget betegnende bogens titel, og forfatterne går ud fra et samspil mellem barnets fysiske og sjælelige-åndelige kræfter, som endnu er alt for lidt kendt. Monika Kiel-Hinrichsen, som er Waldorfskolelærer, og Renate Kviske, som er tandlæge, søger ud fra en pædagogisk og medicinsk synsvinkel at opnå forståelse for, hvad der forandres i barnet i den 2. syvårsperiode.

Hvad skjuler der sig bag tandskiftet, specielt skiftet af fortænderne, når børnene samtidig begynder at blive labile?

Ved hjælp af eksempler beskriver forfatterne til at begynde med fænomenerne omkring tandskiftet, også for at vise, hvor forskelligt børnene reagerer, og hvilke vanskeligheder der kan opstå. I 2. kapitel omtales nøje, hvad der fysisk sker ved tandskiftet, og hvad det betyder psykisk. Tegninger tydeliggør processen. For også at give forældre, der ikke er antroposofiske, et indblik i barnets udvikling fra fødslen til tandskiftet, følger i flere kapitler en klar og for alle forståelig beskrivelse af disse år. Hertil er der valgt historier, digte og smukke fotografier. Man kan kun glæde sig over disse beskrivelser og frem for alt anbefale teksterne til alle, der ud fra et antroposofisk synspunkt vil formidle oplysning om barnets udvikling – her gøres det på en forbilledlig måde.

Men tilbage til St. Hans. I det første kapitel ‘St. Hans’ giver hun en vidunderlig indføring i festens stemning, en fest, der næsten er glemt i Tyskland. Dette gælder ikke for Danmark, men festens sammenhæng med den religiøse oplevelse er helt gået tabt. Derfor virker en sådan festdag, som om den er blevet til noget ydre. En vendt sig mod de åndelige er nødvendig for at gøre en meningsfuld udformning af festen mulig. Den skildrer Johannes’ skikkelse og vender sig så mod naturen, mod sommeren og elementarvæsenerne. Hendes beskrivelser der er meget enkle og smukke, sætter os i den rigtige stemning. Sommeren er den årstid, der stemmer mest overens med barnets væsen. Sommerens hengiven sig til verden har sin pendant i barnesjælens grundstemning, den er på en vis måde barnesjælens årstid. Derfor sætter forfatterinden plejen af barnets evne til hengivelse i centrum. At besvare et femårigt barns spørgsmål med naturvidenskabelige svar er som at bidrage til, at barndommen forsvinder. Vi kan af børnene lære at se verdens hemmelighed. Højsommereventyr genspejler denne årstidsstemning, f.eks. ‘Die Geschenke des kleinen Volkes’ af brødrene Grimm. Eventyret står i bogen og efterfølges af en udførlig tolkning. Luise Schlesselmann gør sig nu tanker om udformningen af festen. Hun tænker ganske vist på St. Hansbålet. Kirken kunne ikke forhindre den gamle skik med solhvervsbålet. Hun forvandlede det til et symbol for Johannes Døberen, navnet på den mand, man fejrede i kirkekalenderen på årets længste dag. Men nu henviser forfatterinden til en ny form for festen. Johannes gør os opmærksom på at åbne vores bevidsthed for Kristi virke på jorden. Vi må, siger hun, allerede i højsommertiden rette blikket mod det åndsllys, som ved juletid fødes på denne jord.

Disse sammenhænge kan kun fremstilles billedligt for barnesjælen i et passende eventyr. Hun fortæller så en legende, som er inspireret af Walter Schmidtkunsts ‘Christusmärchen’, men som alligevel er en slags nyskabelse: ‘Die Geschichte vom Glühwürmchen’. Det er en julehistorie – og dog samtidig en Skt. Hanshistorie. Hun beskriver, hvordan hun udformer dagen i sit arbejde i børnehaven. Rummet blev udsmykket, på årstidsbordet blev der opstillet et lysgennemskinnende blomsterbillede. Hun stablede træ til Skt. Hansbålet. Ved morgenbordet spises ribskegler af selvplukkede bær (ribs hedder på tysk ‘Johannisbeere’ – derfor sammenhængen).

Så antændes bålet, der synges sange og danses omkring det. Til sidst fortæller hun historien om St. Hansormen.

Nu går forfatterne ind på kæbeform og tandstilling – altså på livsvilkårenes indflydelse på kæbeform og tandstilling. Naturligvis kan man ikke bedømme et menneske kun på tandstilling og kæbeform, men de kan give oplysninger om, hvilke påvirkninger det pågældende menneske har været og stadig er udsat for. Forfatterne mener, at man kan modvirke disse påvirkninger ved at harmonisere de legemlige funktioner, når dette er påkrævet. Igen understreges det skrevne af tegninger og fotografier. Og bogen slutter naturligvis med praktiske anvisninger gennem flere kapitler: Hvordan kan opdragelsen i familie og skole se ud – her gives en mængde ideer. Det allersidste ord gælder den voksnes selvopdragelse. Her er virkelig en bog til det praktiske liv – uden at det åndsvidenskabelige aspekt tabes af syne.

Regina Nielsen